

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA
Toruń, 12–14 V 2016

DAWNE FORTYFIKACJE

DLA
TURYSTYKI • REKREACJI • KULTURY

Zarządzanie i zagospodarowanie z wykorzystaniem środków UE

ORGANIZATORZY

Województwo Kujawsko-Pomorskie
Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna
Komisja Architektury Militarnej Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS
Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy
Towarzystwo Opieki nad Zabytkami, Oddział Toruński
Towarzystwo Przyjaciół Fortyfikacji im. Adama Freytaga w Toruniu

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-POMORSKIEGO
W TORUNIU

Województwo Kujawsko-Pomorskie wyróżnia się wyjątkowo bogatym zasobem zespołów fortyfikacji nowożytnych – dawnych twierdz Toruń, Grudziądz i Chełmno. Na terenie województwa można zapoznać się z wielowiekowym dziedzictwem budownictwa obronnego: od Biskupina, przez średniowieczne zamki i mury miejskie, dzieła obronne okresu staropolskiego i zaborów, po „bunkry” polskie i niemieckie z II wojny oraz obiekty militarne Paktu Warszawskiego, w tym – z unikatowymi w skali Europy budowlami obronnymi: krzyżackimi zamkami czy Cytadelą Grudziądzką.

Wieloprzestrzenne zespoły fortyfikacji pochodzących z XVIII, XIX i pierwszej połowy XX wieku stanowią – z racji wielkości zasobu – wyzwanie dla gospodarki przestrzennej, zarządzania nieruchomościami z zachowaniem wartości zabytkowych i kulturowego krajobrazu oraz ponownego wykorzystania dla potrzeb społeczno-gospodarczych. W ostatnich latach obserwujemy liczne inicjatywy adaptacji fortyfikacji do nowych funkcji z wykorzystaniem znacznych środków Unii Europejskiej. Powstają opracowania planistyczne dla miast – dawnych twierdz, projekty rewitalizacji, zagospodarowania obiektów i zespołów fortecznych lub garnizonowych. Realizowane są prace konserwatorskie w licznych obiektach architektury obronnej.